

Program za mlade Grada Gospića za razdoblje od 2015. do 2017. godine donesen je na sjednici Gradskog vijeća Grada Gospića održanoj dana 01. prosinca 2015. godine.

PROGRAM ZA MLADE GRADA GOSPIĆA ZA RAZDOBLJE OD 2015. DO 2017. GODINE

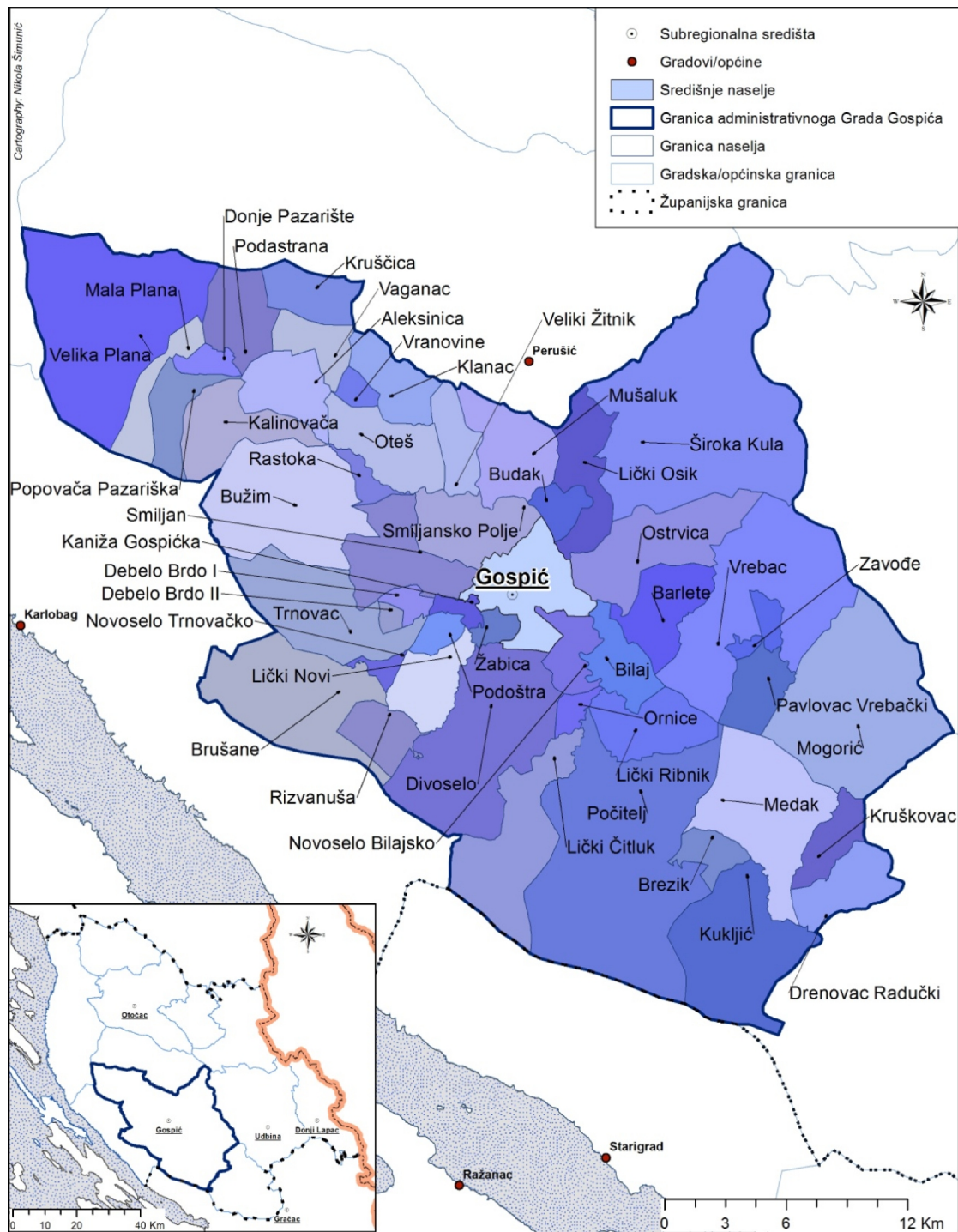
Uvod

Program za mlade Grada Gospića od 2014. do 2017. godine (u daljnjem tekstu: Program) je temeljni dokument koji predstavlja sociopolitičku viziju razvoja položaja mladih u Gradu Gospiću. Program je zamišljen kao skup ciljeva i mjera kojima Grad Gospić želi poboljšati kvalitetu života ciljane društvene skupine – mladih, te standardizirati provedbu gradske politike za mlade. Program je s jedne strane primjena Nacionalnog programa djelovanja za mlade Republike Hrvatske, a s druge strane izraz skrbi Grada Gospića za svoje mlade sugrađane i vlastitu budućnost.

Mladi su heterogena društvena skupina koju obilježava unutarnja socijalna raslojenost.¹ Ta je raslojenost sukladna diferenciranosti društva kojem pripadaju. S druge strane, ova društvena skupina ima određene zajedničke karakteristike. Drugim riječima, mladi su istodobno povezani zajedničkim iskustvom i obilježjima, a diferencirani su u skladu s razlikama koje postoje u samom društvu. Univerzalno zajedničko obilježje mladih jest njihova životna dob. U ovom se dokumentu uzima donjom granicom mladosti navršenih petnaest godina života, dok je gornja granica pripadnosti omladini postavljena na navršenu tridesetu godinu života. Za istaknuti je kako se upravo životnu dob može smatrati „zanemarenom dimenzijom nejednakosti“. Ovakav oblik nejednakosti objašnjava se u smislu specifičnog tipa društvene stratifikacije gdje najveću društvenu moć posjeduje srednja dobna skupina, što znači da su mladi i stari te djeca kao ostale tri dobne skupine u nepovoljnijem položaju. U skladu s time, u suvremenom društvu, ako se u obzir uzme ukupan društveni status mladih te ga se uspoređi s ukupnim statusom srednje dobne skupine, dolazi se do zaključka da se mladi danas nalaze na marginalnome društvenom položaju. Ovu društvenu

¹ Program je nastao na temelju smjernica koje se nalaze u dokumentu „Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine“ Ministarstva socijalne politike i mladih. Područja nacionalnog programa za mlade izrađena su u skladu sa „Strategijom za mlade Europske unije“ koja je na snazi od 2010. do 2018. godine.

pojavu možemo okarakterizirati kao „prisilno ili svojevoljno izabrano produženje mladenačkog statusa“. Upravo je zbog toga mlade moguće promatrati kao društveni resurs i/ili kao društveni problem. Stalna smanjivanja demografskog udjela mladih u populaciji razvijenih zemalja sugeriraju da mlade treba gledati u svjetlu razmjerno rijetkog resursa jer su oni nositelji poželjne budućnosti, nositelji dominantnih društvenih vrijednosti (ako društvo nije u stanju anomije) te potencijalni izvor inovacija u svim područjima društvenog života. Viđenje mladih kao problema proizlazi upravo iz njihova osjetljiva stadija razvoja u kojem su podložni negativnim utjecajima koji bi ih mogli dovesti do raznih oblika devijantnog ponašanja. Upravo zbog toga potrebna je adekvatna društvena integracija mladih za koju je potrebno osigurati kvalitetne i mladima primjerene društvene uvijete. Osiguravanje adekvatnih društvenih uvjeta koji bi omogućili kvalitetnu integraciju mladih u društvo na lokalnoj razini uzet je kao temeljni cilj u Programu.

Slika 1. Upravno-teritorijalna podjela Gospića

Grad Gospić nalazi se u Ličko-senjskoj županiji, a graniči sa gradom Senjom, te općinama Karlobag, Perušić, Plitvička jezera, Udbina i Lovinac (Sl. 1.). Na južnom dijelu graniči sa Zadarskom županijom (općina Starigrad-Paklenica). Županijsko je središte, administrativno podijeljeno na 50 naselja, od kojih su većina ruralna, poneka imaju obilježja mješovitih naselja, a jedino središnje naselje u funkcionalno-fizionomskom smislu ima značajke urbanog

naselja. Sa svojih 966,8 km² Gospić je površinom najveći grad u Republici Hrvatskoj. Velika površina i mali broj stanovnika (12 745) rezultira malom gustoćom naseljenosti (13,2 stan./km²), što svakako predstavlja otežavajuću razvojnu okolnost za istraživani prostor.²

Da bi se približilo stvarno demografsko stanje gospićkog područja, donose se osnovni demografski podacima o dobnoj skupini koja će biti u fokusu daljnjeg teksta.

Tablica 1. Udio mladoga* stanovništva na različitim upravno-teritorijalnim razinama 2011. godine

	Broj stanovnika		Broj mladih	
	Aps.	%	Aps.	%
Gospić (uže gradsko naselje)	6575	100	1340	20,4
Grad Gospić	12 745	100	2314	18,2
Ličko-senjska županija	50 927	100	50 927	16,1
Republika Hrvatska	4 284 889	100	794 901	18,6

* Riječ je o dobnoj skupini između 15 – 29 godina

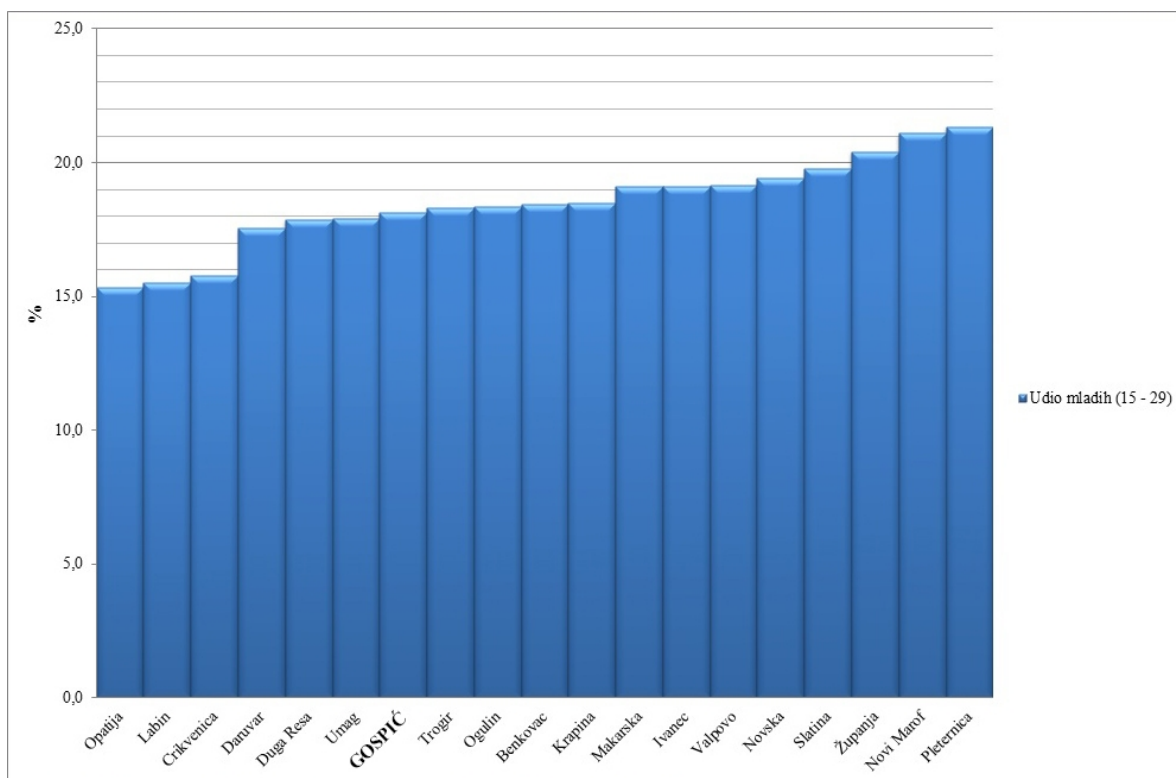
Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

Uobičajena praksa demografske analize sastava stanovništva prema dobi podrazumijeva podjelu stanovništva u 3 skupine: mlado (0 – 19 godina), zrelo (20 – 59 godina) i staro (60 godina i više) stanovništvo (ili podjela po velikim dobnim skupinama: 0 – 14, 15 – 64, 65 i više). U Programu su u mladu kategoriju stanovništva uvršteni stariji maloljetnici (15 – 17 godina), mlađi punoljetnici (18 – 20 godinu), stariji punoljetnici (21 – 25 godina) i, uvjetno rečeno, mlađe zrele osobe (25 – 29 godina). U obrazovnom smislu, u analiziranu dobnu skupinu spadaju osobe srednjoškolske dobi, studentske dobi i zaposlene osobe čiji je radni staž manji od 10 godina (u slučaju zaposlenja nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja ova granica može biti i veća). U demografiji, mladim se stanovništvom smatra ono u kojemu dobna skupina 0 – 19 godina čini više od 35 % ukupne populacije.

Mladi u dobnim skupinama od 15 do 29 godina na razini Republike Hrvatske čine 18,6 % populacije (Tab. 1.). Budući da je upravo mlado stanovništvo ključni razvojni resurs svake države, potrebne su učinkovite mjere pronatalitetne politike da bi se udio mladih povisio iznad 40 % u ukupnome stanovništvu. Mladi Ličko-senjske županije čine samo 0,2 % ukupne

² Gustoća naseljenosti u Republici Hrvatskoj iznosi 78,1 %.

populacije, što je i očekivano s obzirom na ukupni broj stanovnika navedene županije (50 927), dok mladi Grada Gospića čine tek 0,05 % ukupne populacije. Od ukupne populacije Grada Gospića (12 745), mladi sačinjavaju 18,2 %. U usporedbi s ostalim hrvatskim gradovima³, Gospić se prema udjelu mladih nalazi na 55 mjestu. Ako se uzme u obzir broj stanovnika, udio mladih u Gospiću ne odstupa značajnije od prosjeka (Sl. 2.).

Slika 2. Prikaz odabranih gradova prema udjelu mladog stanovništva 2011. godine⁴

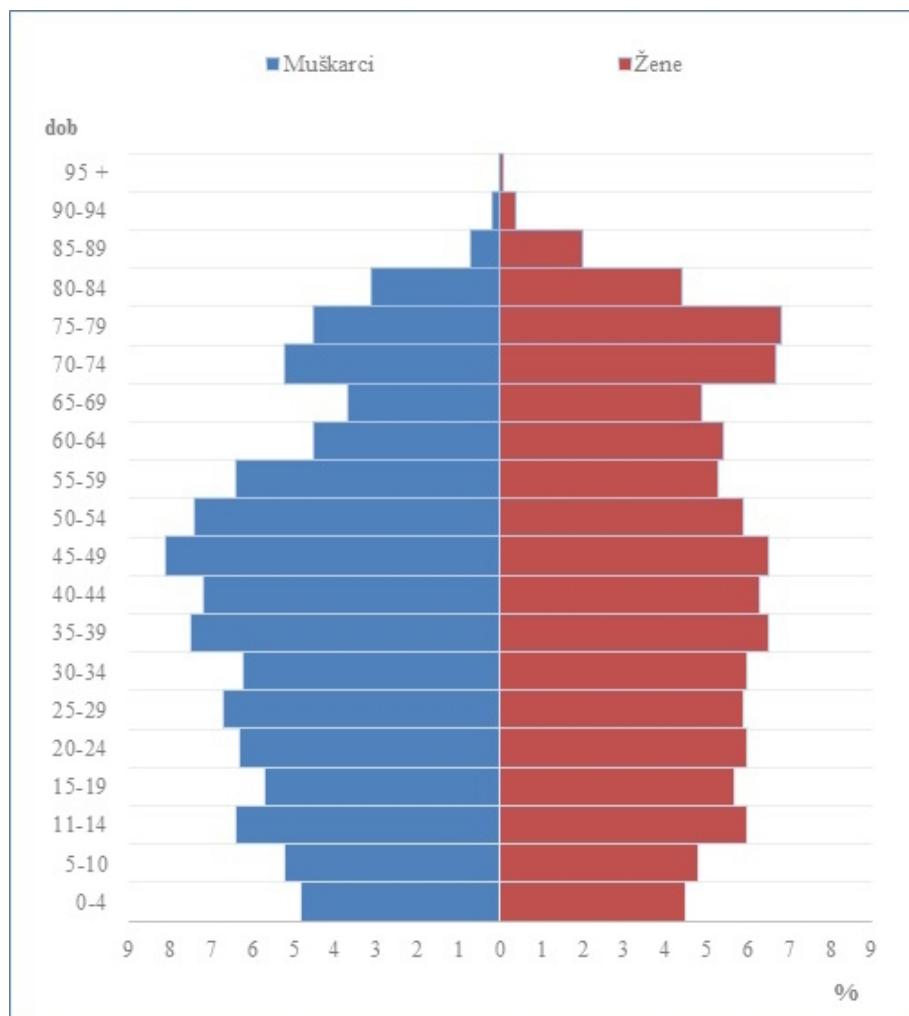
Mladi Grada Gospića čine 4,5 % ukupne populacije Ličko-senjske županije. Što se tiče ukupnog broja mladih u navedenim dobnim skupinama na razini Hrvatske, stanje je sljedeće: mladih u Hrvatskoj (2011.) ima 297 901. Mladih u Ličko-senjskoj županiji ima 8 223, dok Grad Gospić broji 2 314 mladih osoba. To znači kako mladi Ličko-senjske županije čine 2,8% ukupne populacije mladih u Hrvatskoj, dok Grad Gospić ima 0,8% ukupne populacije mladih. Navedeni podatci upozoravaju da je udio mladih znatno manji nego je to dovoljno da bi se demografski resursi analiziranog područja mogli označiti zadovoljavajućim.

³ Republika Hrvatska, prema stanju na dan 31. ožujka 2011., imala je 21 županiju (uključujući Grad Zagreb), **127 gradova**, 429 općina te 6756 naselja.

⁴ Prikazani su, radi usporedbe, gradovi koji su prema posljednjem Popisu (2011.) imali od 11 000 do 13 000 stanovnika. Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

Dobno-spolna struktura stanovništva Grada Gospića (2011.) najbolje predočava biološki sastav istraživanog područja (Sl. 3.). Oblik piramide poput „urne“ sugerira ostarjelost ukupnoga stanovništva. Naime, sama baza piramide prilično je sužena (a upravo bazu čine skupine mladoga stanovništva). Primjećuje se „okrnjenost“ piramide u dobnim skupinama koje obuhvaćaju stanovništvo 60 – 69 godina, što je posljedica stradanja tijekom Drugoga svjetskog rata. Uslijedilo je zatim kompenzacijsko razdoblje u kojem je natalitet porastao. Zabrinjavajuća je činjenica da se konstantno smanjuje udio stanovništva mlađeg od 40-ak godina, iz čega proizlazi zaključak da je stanovništvo gospićkog područja depopuliralo, a nema „novih“ mladih generacija da zaustave negativan trend. Posljednji značajniji porast udjela mladog stanovništva razvidan je u dobnj skupini 11 – 14 godina, što je rezultat kompenzacije stanovništva nakon Domovinskog rata.

Općenito se može zaključiti da je udio mladih (15 – 29 godina) nepovoljan u odnosu na udjele zrelog i staroga stanovništva. Osobito je zabrinjavajuće suženje baze piramide iz kojeg se može zaključiti da se demografski potencijal, koji se nalazi u generacijama koje dolaze, smanjuje, što će svakako imati negativan utjecaj na sveukupni gospodarski razvoj grada, ali i na jačanje Gospića kao regionalnoga središta ličke regije. Mladi su, jasno, osjetljiva dobna skupina, a upravo smanjenje njihova udjela u ukupnom gradskom stanovništvu predstavlja prepreku koja će otežavati budući društveni razvoj. Stoga je od izuzetne važnosti poticati natalitet, te stvoriti poduzetničku klimu i time ne samo vratiti mlade koji studiraju u većim sveučilišnim središtima, već privući i mlade iz ostalih dijelova županije, ali i Hrvatske.

Slika 3. Sastav stanovništva Grada Gospića prema dobi i spolu 2011. godine⁵

Navedeni demografski podaci nisu obećavajući, međutim njih se može protumačiti i ponešto drugačije. Naime, činjenica jest da Ličko-senjska županija ima negativan demografski prirast već nekoliko desetljeća. Grad Gospić nije iznimka.

Tablica 2. Udio pojedinih dobnih skupina u ukupnom stanovništvu Grada Gospića

Dob	Broj stanovnika	%
0 – 4	595	4,7
5 – 10	637	5,0
11 – 14	789	6,2
15 – 19	726	5,7
20 – 24	786	6,2

⁵ Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

25 – 29	802	6,3
30 – 34	780	6,1
35 – 39	890	7,0
40 – 44	859	6,7
45 – 49	930	7,3
50 – 54	848	6,7
55 – 59	744	5,8
60 – 64	637	5,0
65 – 69	548	4,3
70 – 74	755	5,9
75 – 79	721	5,7
80 – 84	477	3,7
90 – 94	174	1,4
95 +	38	0,3
UKUPNO	12 745	100

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

Ukupan broj mladih Grada Gospića iznosi 2314. Ta brojka, koliko god bila obeshrabrujuća, u sebi nosi potencijal upravo zbog svoje „veličine“. Naime, svaka mlada osoba Grada Gospića trebala bi imati pristup većini mogućnosti i resursa koji su na području grada dostupni. Primjerice, vidljivo je da Grad Gospić broji tek 786 mladih ljudi u dobnoj skupini od 20 do 24 godine (Tab. 2.). To je ujedno populacija koju čini najveći broj studenata.⁶ Studenti su, poznato je, društvena elita u nastajanju, odnosno intelektualni potencijal za budućnost. Obzirom na uistinu malen ukupni broj pripadnika te dobne skupine, o studentima bi trebalo voditi najveću brigu. Ova će tema biti dodatno obrazložena kasnije. Sada je potrebno najaviti sam sadržaj Programa. Dalje u tekstu biti će, dakle, riječi upravo o spomenutim mogućnostima i resursima koji su namijenjeni mladima. Razmatranje kreće od obrazovanja, preko zapošljavanja, do socijalne zaštite, kohezije i uključenosti, zdravlja i naposljetku kulture.

⁶ Pojmovi koji se u ovom Programu navode u muškom rodu su neutralni i odnose se jednako na osobe muškog i ženskog roda.

I. OBRAZOVANJE, PROFESIONALNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE U KONTEKSTU CJELOŽIVOTNOG UČENJA

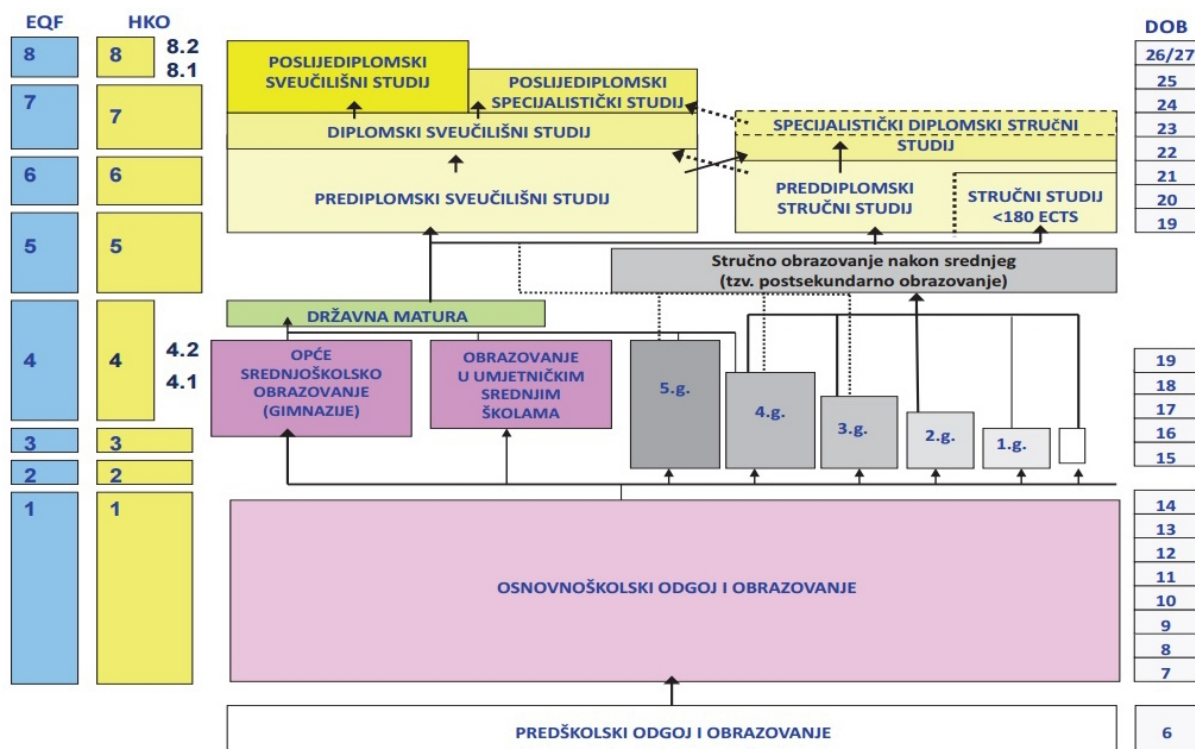
Prioritet Programa djelovanja za mlade nedvojbeno je obrazovanje zato što je većina mladih uključeno u sustav obrazovanja i zato što (najrazličitije) znanje postaje najznačajniji društveni resurs svake zajednice.

Temeljna bi zadaća obrazovanja, osim ostvarenja privatnih i profesionalnih potreba, trebala biti poticanje razvoja ljudskih resursa lokalne zajednice te osiguravanje održivog razvoja određenog prostora.

Na ovom području Program predlaže čvršću suradnju između:

- **Grada Gospića** (kampanja ekološke osviještenosti)
- **Osnovnih škola** (kampanje protiv svih oblika nasilja)
- **Srednjih škola** (građanski odgoj – građanska prava i obveze)
- **Zavoda za zapošljavanje** (savjetovanja o mogućnostima odabira zanimanja i daljnjeg školovanja)

Inicijator niza predavanja/kampanja na navedene teme bio bi Grad Gospić. To bi bila elementarna razina suradnje. Da bi se ona postigla potrebno je iznijeti nekoliko osnovnih podataka vezanih uz obrazovanje i profesionalno osposobljavanje.

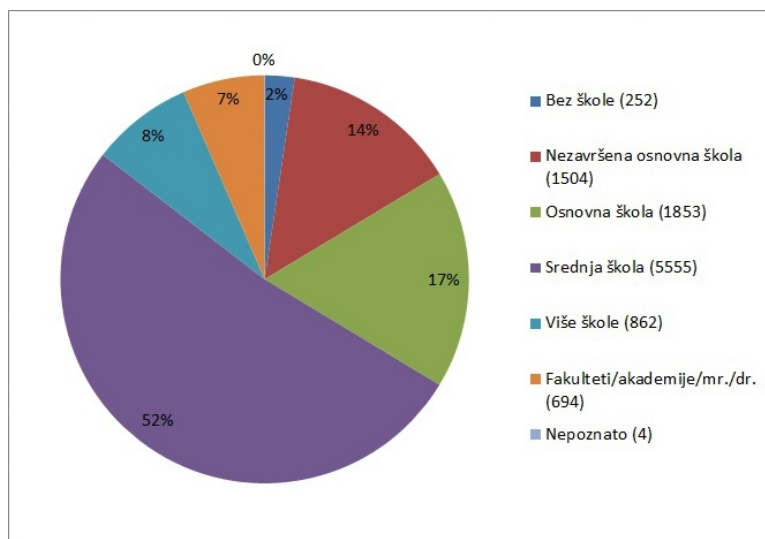
Slika 4. Shema obrazovnog sustava Republike Hrvatske⁷

⁷ Izvor: Letak HOK-a (dostupno na: <http://www.kvalifikacije.hr/dokumenti-i-publikacije>; pristup: 11.6.2015.).

Temeljna su obrazovna obilježja stanovništva pismenost i školska sprema. Pismenost je najniža razina obrazovanja, bez koje je nemoguće nastaviti daljnje školovanje, ali i uključivanje u suvremeni proces rada i kvalitetniji život. Školska sprema podrazumijeva stupanj završenog obrazovanja. Hrvatski obrazovni sustav sastoji se od 3 razine obrazovanja: osnovnoškolske (najčešće od 7. do 14. godine), srednjoškolske (najčešće od 15. do 18. godine), te visokoobrazovne (najčešće od 19. do 23. godine) razine (Sl. 4.). Područje formalnog obrazovanja u nadležnosti je Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Ovim je Programom, u smislu obrazovnog sastava stanovništva, obuhvaćena skupina srednjoškolske i visokoobrazovne razine. Prijelaz iz srednje škole na visokoobrazovnu ustanovu jedan je od najtežih koraka u čovjekovu profesionalnom razvoju. Upravo je od izuzetne važnosti savjetovati mlade tijekom srednjoškolskog obrazovanja u odabiru budućeg studija, koji će ih osposobiti za buduća radna mjesta. Potrebno je mladima „približiti“ pojam studiranja, jer to razdoblje donosi korjenite promjene u životnim navikama svakog pojedinca. Valja uzeti u obzir i činjenicu da prosječno vrijeme studiranja u Hrvatskoj traje i do 7 ili 8 godina. Mladi se sa završetkom studija ponovo nalaze pred teškim životnim izazovom – pronalaskom posla. Zato je bitna informiranost mladih o studijima, ali i deficitarnim radnim mjestima.

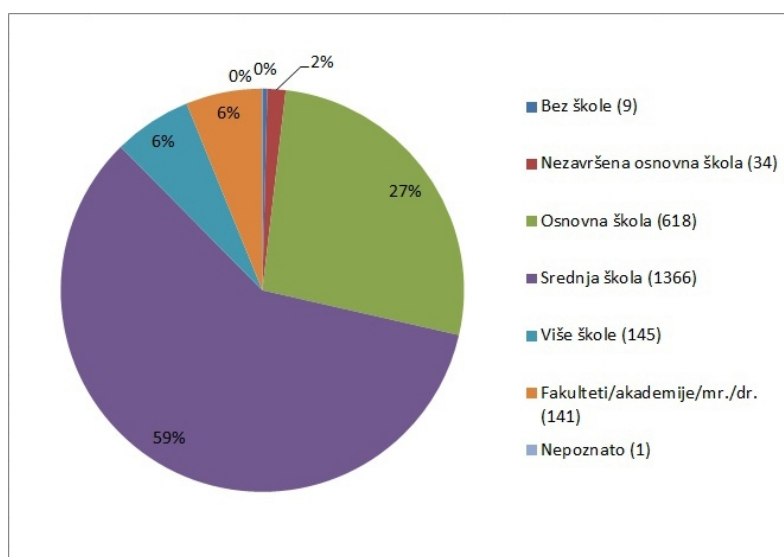
Studiranje u Republici Hrvatskoj izvodi se na sveučilištima (javnim i privatnim), veleučilištima (javnim i privatnim) i visokim školama (javnim i privatnim). Na području Gospića nalazi se jedno javno Veleučilište „Nikola Tesla“ (nudi studijske programe preddiplomskoga Cestovnog prometa i Ekonomike poduzetništva), te jedna sastavnica Sveučilišta u Zadru – Odjel za nastavničke studije u Gospiću (nudi studijski program integriranog preddiplomskog i diplomskog Učiteljskog studija).

U posljednjim desetljećima nepismenost stanovništva je svedena na minimum i taj aspekt obrazovne strukture stanovništva ne predstavlja problem za razvoj. Međutim, udio visokoobrazovanih osoba u ukupnom stanovništvu je nezadovoljavajući i u tom su aspektu potrebne promjene (Sl. 5.). Višu i visoku stručnu spremu imalo je tek 15 % stanovništva Grada Gospića 2011. godine. Polovica stanovnika Gospića imala je završenu srednju školu. Poradi niskog udjela mladog stanovništva, ovaj podatak upućuje na zaključak da se sve manje ljudi odlučuje na studiranje zbog visokih financijskih izdataka.

Slika 5. Stanovništvo staro 15 i više godina prema razini završene škole u Gospiću 2011. godine⁸

Ako se pak analizira dobna skupina mladih, naravno, dominantan je udio mladih sa završenom srednjom stručnom spremom; dobar dio obuhvaćen ovim udjelom otpada na studente. Gotovo trećinu mladih ima završenu osnovnu školu i to su zapravo srednjoškolci. Gotovo podjednak broj mladih ima završenu neku višu školu ili fakultet/akademiju. Doktora znanosti nema, što je i logično s obzirom na gornju granicu dobi od 29 godina. Posebno je potrebno obratiti pozornost na ovih 618 mladih sa završenom osnovnom školom, jer se u ovoj skupini nalaze mladi koji su pred upisom fakulteta (Sl. 6.).

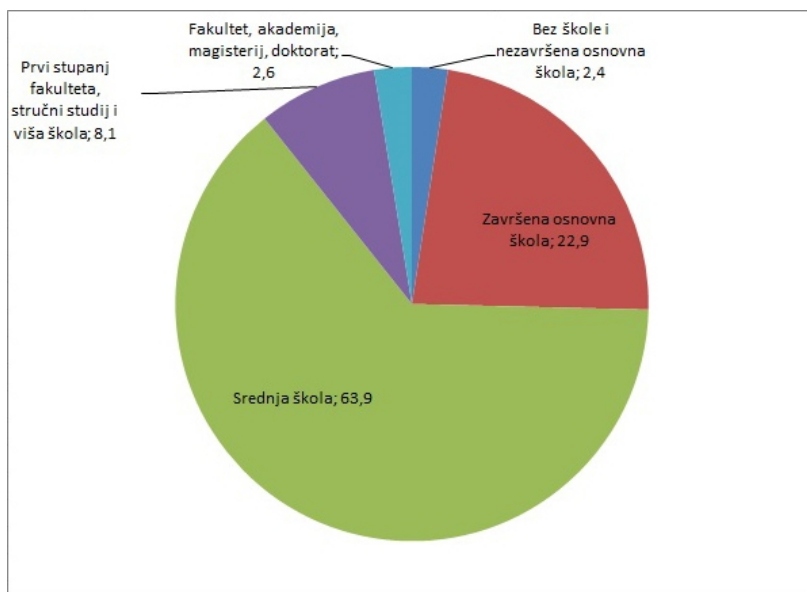

Slika 6. Stanovništvo staro 15 – 29 godina prema razini završene škole u Gospiću 2011. godine⁹

⁸ Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

II. ZAPOSŁJAVANJE I PODUZETNIŠTVO

Obzirom na suvremeno stanje globalne ekonomije, koja neizbježno utječe na regionalni i lokalni razvoj svih zemalja, ne možemo govoriti o zapošljavanju i poduzetništvu, a da ne istaknemo probleme vezane za nezaposlenost, osobito mladih. Nezaposlenost je dakle aktualna tema i u Hrvatskoj, posljedica je to globalne ekonomske krize te dodatnog razdoblja tranzicije u kojem se nalazi hrvatsko društvo nešto više od dva desetljeća. Hrvatski zavod za zapošljavanje *mladom nezaposlenom osobom* smatra osobu u dobi od 15 do 29 godina života koja je sposobna ili djelomično sposobna za rad, koja nije u radnom odnosu, koja aktivno traži posao i raspoloživa je za rad. Republika Hrvatska kao članica EU trenutno ima treću najveću stopu nezaposlenosti mladih u dobi do 15 do 24 godine. Dodatan čimbenik otežanog zapošljavanja mladih je neusklađenost njihove obrazovne i profesionalne strukture s tržištem rada. Od ukupnog broja nezaposlenih na području Gospića, 36,6 % njih pripada skupini mladih 15 – 29 godina. Ovaj podatak treba uzeti s rezervom jer se velik dio mladih još obrazuje i samim time nisu zaposleni. Najkritičnija dobna skupina, u kontekstu nezaposlenosti, jesu mladi 20 – 24 godine.

Slika 7. Nezaposleni prema završenoj razini obrazovanja na području Gospića 2015. godine¹⁰

Ako se promotri ostvareni stupanj obrazovanja nezaposlenih (Sl. 7.), jasno je da čak 88 % svih nezaposlenih na području Grada ima završenu osnovnu ili srednju školu.

⁹ Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

¹⁰ Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, www.statistika.hzz.hr (pristup: 11.6.2015.)

Grad Gospić će općedruštveni problem nezaposlenosti mladih osoba pokušati umanjiti sljedećim koracima:

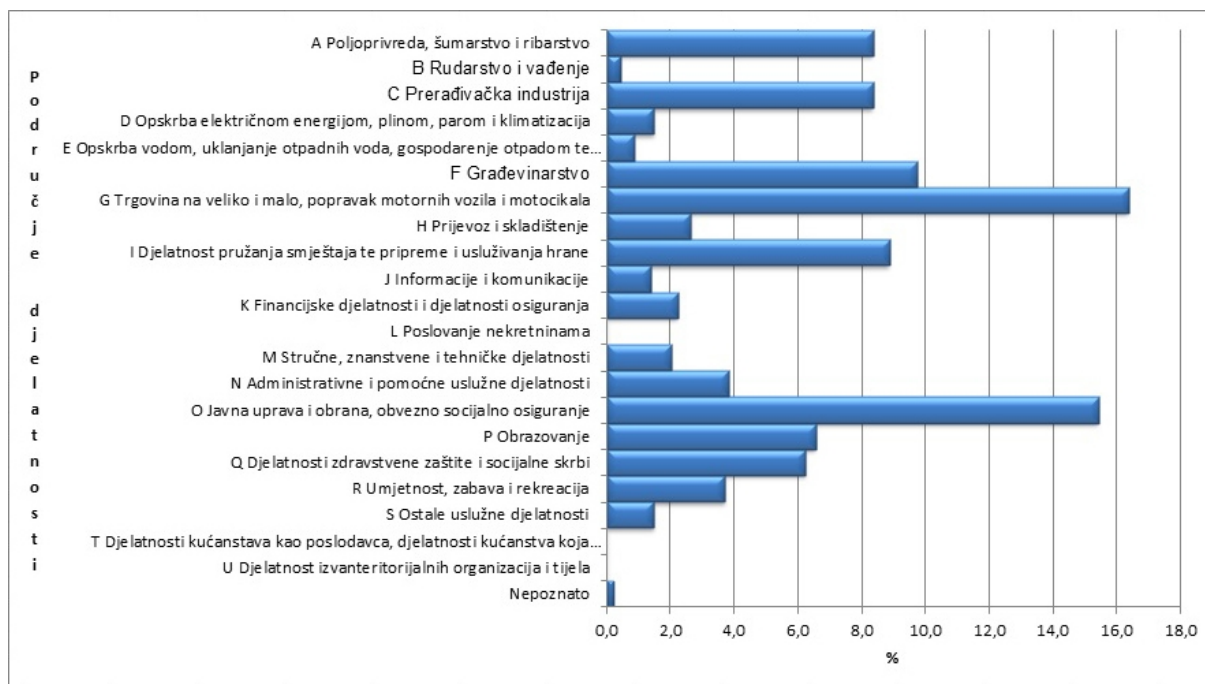
- suradnja sa Hrvatskom zavodom za zapošljavanje (ispostava Gospić)
- upoznavanje učenika osnovnih i srednjih škola s računalnim programom „Moj izbor“ koji sadrži opis 350 zanimanja (također u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje)
- Suradnja s Institutom društvenih znanosti Ivo Pilar (Područni centar Gospić) – savjetovanje učenika četverogodišnjih srednjih škola o mogućnostima studiranja na sveučilištima i veleučilištima u Hrvatskoj i u EU
- suradnja s udruženjima obrtnika i poduzetnika – usmjeravanje mladih prema deficitarnim zanimanjima (obrotnička srednjoškolska usmjerenja)

Da bi se navedene smjernice najprije isplanirale pa onda realizirale potreban je uvid u aktualne podatke.

U Gospiću su 2011. godine evidentirane 4183 zaposlene osobe. Od toga, mladih je bilo zaposleno 947 (22,6 %). Dobar ekonomski pokazatelj strukture zaposlenih je pregled zaposlenih prema području djelatnosti¹¹. Najviše je mladih zaposleno u G području djelatnosti (Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala), i O području djelatnosti (Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje) (Sl. 8.). G područje uključuje trgovinu na veliko i na malo (prodaju bez prerade) bilo kojom vrstom robe i pružanje usluga u vezi s prodajom robe. Trgovina na veliko i na malo posljednje su faze u distribuciji robe. U ovo područje također je uključen popravak motornih vozila i motocikla.¹² O područje uključuje djelatnosti koje obično provodi javna uprava. Uključuje donošenje zakona te pravno tumačenje zakona i njihovih sukladnih uredbi, kao i upravljanje programima koji se temelje na njima, zakonodavne djelatnosti, poreznu politiku, nacionalnu obranu, poslove javnog reda i sigurnosti, imigracijske usluge, vanjske poslove te upravljanje vladinim programima. Ovo područje također uključuje djelatnosti obveznoga socijalnog osiguranja.

¹¹ Djelatnost se odnosi na ekonomsku djelatnost poslovnog subjekta u kojem osoba radi. Dakle, djelatnost je obilježje ekonomske aktivnosti poduzeća, ustanove, obrtničke radnje, slobodnog zanimanja, poljoprivrednoga gospodarstva ili bilo kojega drugog oblika poslovnog subjekta, ali i samostalnog posla, u kojem osoba obavlja svoje zanimanje radi stjecanja sredstava za život. Za razvrstavanje zaposlenih osoba prema djelatnosti korištena je Nacionalna klasifikacija djelatnosti – NKD 2007. koja je usklađena sa Statističkom klasifikacijom ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici – NACE Rev. 2.

¹² Nacionalna klasifikacija djelatnosti (NKD) 2007. (dostupno na: http://www.safu.hr/datastore/filestore/10/NACE_2007_With_Explanations.pdf; (pristup: 11.6.2015.)

Slika 8. Zaposleni mladi prema području djelatnosti u Gospiću 2011. godine¹³

Prema dokumentu „Mreža visokih učilišta i studijskih programa u Republici Hrvatskoj“¹⁴, kojega je izradilo Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, na području Grada Gospića deficitarna su sljedeće struke: strojarstvo, elektrotehnika, matematika, informatika, pedagogija, psihologija, fizika i kemija. Od stručnih studija, deficitarni su poslovna informatika i sestrinstvo. Pored navedenih struka, konstantno postoji potreba za liječnicima, farmaceutima i poznavateljima nekog od stranih jezika.

Strateški dokument „Projekt ukupnog razvoja Grada Gospića“¹⁵ nalaže da će se gradski razvoj temeljiti na održivoj poljoprivredi, selektivnim oblicima turizma, šumarstvu, te malom i srednjem poduzetništvu.

Preporučuje se mladima koji nisu nastavili obrazovanje na nekoj visokoškolskoj instituciji da upišu programe prekvalifikacije. Također, na području Gospića postoji stalna potreba za zanatlijama: mesarima, tokarima, bravarima, dimnjačarima, urarima, majstorima za održavanje peći na drvni ogrjev itd.

¹³ Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, www.dzs.hr (pristup: 11.6.2015.)

¹⁴ Dostupno na: www.azvo.hr/index.php/hr/component/content/article/63-izdvojeno/778-mree-visokih-uilita-i-studijskih-programa; pristup: 11.6.2015.

¹⁵ Dostupno na: http://www.gospic.hr/images/stories/PDF_SVASTA/PUR_Gospic.pdf; pristup: 11.6.2015.

III. SOCIJALNA ZAŠTITA I UKLJUČIVANJE

Socijalna je zaštita jedna od najvažnijih dimenzija zaštite prava i sloboda građana temeljenih na načelu solidarnosti, budući da im omogućuje premošćivanje niza životnih poteškoća kada ih oni iz objektivnih razloga nisu u stanju sami riješiti. Obuhvaća niz mjera koje društvo stavlja na raspolaganje pojedincu kako bi poboljšao svoje zdravlje, povećao šanse za zaposlenje osigurao stambeni prostor, dostigao željeni stupanj obrazovanja i slično.

Učinkovita socijalna zaštita mladih jedan je od najvažnijih indikatora skrbi društva i država o ovoj društvenoj skupini. Ako socijalna zaštita u određenim svojim segmentima nije dovoljno učinkovita dolazi do rizika od socijalne isključenosti, u ovom slučaju mladih. Skupina mladih za koje se smatra da su u najvećoj opasnosti od socijalne isključenosti su osobe koje izlaze iz sustava trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja te mladi azilanti koji nisu integrirani u društvo.

Obzirom na rečeno, Program za mlade Grada Gospića nastojat će ciljano skupinu mladih (osobe sa završenom trogodišnjom srednjom školom), uz pomoć Hrvatskog zavoda za zapošljavanje što je bolje moguće integrirati u društvo. Također će, u suradnji s Centrom za socijalnu skrb pratiti stanje mladih koji su socijalno ugroženi ili su doselili iz inozemstva, kako bi im se omogućilo korištenje prava koja im pripadaju, s naglaskom na njihovu integraciju u lokalnu zajednicu.

Potrebno bi bilo provesti i istraživanje o skupinama mladih koji su izloženi najvećim rizicima od socijalne isključenosti unutar lokalnih zajednica, pri čemu bi se posebna pažnja trebala posvetiti mladima iz ruralnih (teže dostupnih i/ili izoliranih) sredina.

Također je potrebno istaknuti kako bi ovoj zadaći pomoglo osnivanje i aktivno djelovanje udruga civilnog društva, koje u posljednjih nekoliko desetljeća, zbog smanjenja uloge države blagostanja, preuzimaju određene funkcije u pružanju socijalnih usluga. Grad Gospić takvim udrugama nudi svu potrebnu pomoć ako bi i kada bi došlo do njihova osnutka i aktivnog rada. Također je potrebno u suradnji s osnovnim i srednjim školama na području Grada Gospića nastojati na razvijanju sustava potpore mladima u riziku od socijalne isključenosti (stručne školske službe). Grad Gospić ima u planu stipendirati mlade ljude koji su u riziku od socijalne isključenosti i siromaštva. Program stipendija za socijalno ugrožene bit će naknadno oblikovan, a načelno bi se odnosio na socijalno ugrožene mlade koji su upisali deficitarno zanimanje (srednjoškolsko ili fakultetsko).

IV. ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Temeljni ciljevi i zadaće zdravstvene zaštite djece i mladih, osim što su usmjereni tjelesnom zdravlju svakog pojedinca, igraju važnu ulogu u stvaranju pozitivnog ozračja vezanog za pojam ukupnog socijalnog zdravlja određenog društva i lokalnih zajednica koje sačinjavaju to društvo. Hrvatski zavod za javno zdravstvo zdravstvena je ustanova koja se dijelom brine o zdravlju osnovnoškolske, srednjoškolske i studentske populacije. Suradnja s uredom u Gospiću jedan je od načina kojima će Grad Gospić doprinijeti što boljoj slici osobnog i socijalnog zdravlja mladih. Suradnja obrazovnih ustanova također je važna.

Valja istaknuti nastojanja na sljedećim segmentima poboljšanja zdravlja mladih u Gospiću:

- Prevencija rizičnih i društveno neprihvatljivih ponašanja – suradnja škola, Grada, zavoda za javno zdravstvo i policijskih službenika
- Usvajanje zdravih načina života – suradnja s planinarskim društvima, sportskim udrugama, liječnicima nutricionistima
- Zaštita reproduktivnog zdravlja – suradnja sa Zavodom za javno zdravstvo
- Sprječavanje rodno-uvjetovanog nasilja – suradnja s Institutom Ivo Pilar i Učiteljskim studijem u Gospiću

Potrebno bi bilo otvaranje polivalentnog savjetovališta za mlade pri gospićkom zavodu za javno zdravstvo kojeg bi financirala jedinica lokalne samouprave. I ovdje bi svoje mjesto pronašla udruga civilnog društva koja bi preuzela savjetovanje mladih o zdravim načinima života, prehrani, nenasilju itd.

Važno je istaknuti kako Grad Gospić podržava sudjelovanje mladih u sportskim aktivnostima. Bavljenje sportskim aktivnostima sastavnim je dijelom zdravog življenja. Uvid u broj članova sportskih udruga na području Grada Gospića donosi sljedeće podatke.¹⁶ Gospićki športski savez obuhvaća sportske udruge iz različitih sportskih grana: nogomet, rukomet, košarka, hrvanje, karate, kuglanje, mali nogomet, atletika, skijanje, tenis planinarstvo, golubarstvo, kickboxing, ribolov, šah, paraglajding, i bilijar. Savez djeluje na području Grada Gospića, a članovi udruga natječu se na županijskim, međužupanijskim i državnim te međunarodnim natjecanjima. U sezoni 2014/15 Gospićki športski savez brojao je 31 udrugu s 1422

¹⁶ Podatke o broju članova sportskih udruga za sezonu 2014/15 ustupio je Gospićki športski savez.

registrirana igrača. Ohrabrujuća je činjenica kako većinu registriranih igrača čine upravo dobne skupine mladih.

Raspored igrača prema dobnim skupinama:

- Od 6 do 14 godina: 397
- Od 14 do 18 godina: 227
- Od 18 do 33 godine: 425
- Preko 33 godine: 373

Ukupno: 1422

Prema navedenim brojkama 1049 igrača pripada dobnim skupinama koje su sastavni dio mladih (dobne skupine od petnaeste do tridesete godina života). To ujedno znači da je 73,7% registriranih igrača unutar Gospićkog športskog saveza čine mladi.

Međutim, ako pogledamo ukupan broj mladih u populaciji Grada Gospića, onda moramo primijetiti sljedeće. Grad Gospić prema Popisu stanovništva 2011. godine broji 3 094 mlade osobe.¹⁷ Gospićki športski savez registrirao je 1049 mladih igrača. Dakle, 33,9% mladih ili jedna trećina njih registrirano je unutar saveza. Ovaj podatak valja iskoristiti kako bi se obratila pažnja na nužnost bavljenja ako ne sportskim onda svakako rekreativnim aktivnostima. Osobito u vremenu kada zbog smanjenja ukupnih fizičkih aktivnosti prekomjerna tjelesna težina postaje ozbiljan zdravstveni problem cjelokupne populacije pa tako i mladih.

V. AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU

Koncept „aktivnog građanstva“ počiva na stavu da „biti građanin“ nije samo status nego je to i uloga koja podrazumijeva kontinuirano sudjelovanje u životu zajednice, u njezinu osmišljavanju i kreiranju. U tom smislu koncept „aktivni mladi“ s jedne strane podrazumijeva vježbanje mladih za preuzimanje i prakticiranje uloge aktivnih građana, a s druge strane predstavlja mogućnost da projekti i aktivnosti koje mladi koncipiraju i provode konkretno pridonose poboljšanju položaja mladih i ostalih društvenih skupina, odnosno rješavanju pojedinih društvenih problema.

Mlade naime, ne treba smatrati „problemom“, nego je potrebno rješavati načelne i konkretne probleme s kojima se oni susreću. S druge strane, ne treba ih bukvalno smatrati niti „resursom društva“. Njih je potrebno sagledati kao aktivne sudionike društvenog i političkog života,

¹⁷ Podatak preuzet s Internet stranice Državnog zavoda za statistiku (<http://www.dzs.hr/>). Podacima dodana dobna skupina 30 – 34 godine zbog usporedbe s podacima Gospićkog športskog saveza.

dakle, sada i ovdje u konkretnoj društvenoj realnosti. Tek kada mlade shvatimo kao aktivne sudionike društva, njihove potrebe, ideje i inovacije mogu doći do izražaja te im na taj način možemo osigurati aktivno sudjelovanje u društvu iz kojeg će proizaći zadovoljenje njihovih društvenih potreba.

Sjeme aktivnog građanstva za mlade nalazi se u konceptu klubova i centara za mlade kao autonomnih prostora koje vode mladi za mlade. Takvi su prostori idealna prilika za samoorganiziranje mladih, izgradnju vlastitih punktova, mreža i struktura. Unutar ovakvih klubova i centara lako se mogu organizirati programi i projekti mladih i za mlade, a pogodni su i za ostvarenje većine mjera koje se navode u ovom dokumentu (od edukacija do osnivanja udruga mladih i za mlade).

Potrebno je napomenuti kako uloga Grada Gospića ovdje ne bi bila definirati sadržaj aktivnosti mladih ili usmjeravanje procesa, već bi uloga Grada bila u osiguravanju materijalnih preduvjeta za slobodan, kreativan i socijalno angažiran rad mladih. Grad Gospić predložit će Savjetu mladih Grada Gospića osnivanje kluba i/ili centra za mlade pri čemu će naglasak staviti na osiguravanju prostorija za djelovanje kluba i/ili centra. Rješavanju ovog pitanja Grad Gospić pristupa po načelu supsidijarnosti gdje će se aktivno sudjelovanje mladih u društvu i njihova politička participacija prepustiti mladima – naglasak na aktiviranju mladih u neposrednoj društvenoj zajednici gdje se prepoznaju problemi mladih i gdje se ti problemi lakše mogu riješiti, što ujedno povećava mogućnost zainteresiranosti mladih za socijalno-političku participaciju.

Društveno i političko djelovanje mladih ne može se reducirati samo na djelovanje u okviru političkih stranaka i državnih institucija (vijeća, savjeti itd.), pa čak niti na djelovanje unutar udruga. Potrebno je uzeti u obzir i neformalne grupe i inicijative posvećene konkretnim lokalnim problemima. I u tom će pogledu Grad Gospić biti otvoren za suradnju s mladima. Ovdje treba posebno istaknuti volontiranje koje je izvrstan način da mladi budu produktivni i aktivni članovi zajednice. Osim što volontiranje predstavlja izvor društvene energije za pomoć skupinama u potrebi (pri čemu valja istaknuti pomoć starijim osobama na ruralnom području Grada), ono je i iskustveni način osnaživanja mladih za aktivnu građansku ulogu, a korisno je i pri stjecanju iskustva za uključivanje na tržište rada. Mladi u Gradu Gospiću dugi niz godina sudjeluju u radu Crvenog križa, namjera nam je da ih ohrabrimo i uputimo u rad ostalih neprofitnih organizacija pri čemu prvenstveno mislimo na rad postojećih udruga civilnog društva kao što su udruga „Pčelica“ ili udruga „Lea“. Spomenute koncepte klubova i centara za mlade nadležno Ministarstvo socijalne politike i mladih ima namjeru osnaživati kroz udruge mladih i za mlade, što također treba uzeti u obzir, odnosno upoznati mlade s

potporama koje će dotično ministarstvo ponuditi. Grad Gospić, kako je već istaknuto, ima u planu dodijeliti useljivi prostor na korištenje udrugama mladih i za mlade, unutar kojih bi bilo poželjno da se oformi klub i/ili centar za mlade. Hoće li mladi najprije osnovati klub i/ili centar odnosno udrugu, Grad im ostavlja na volju. Potrebno je imati na umu kako Ministarstvo socijalne politike i mladih u planu ima osiguravanje edukacije za članove savjeta mladih, što je pogodnost koju bi mladi Grada Gospića također trebali iskoristiti. U trenutku kada edukacije toga tipa budu dostupne Grad Gospić će omogućiti članovima Savjeta mladih da participiraju na edukaciji.

VI. KULTURA I MLADI

Suvremena globalna kretanja koja stavljaju naglasak na akumulaciju financijskog kapitala utjecala su i na sustav obrazovanja. Obrazovanje je, silom prilika, težište svojeg nastojanja premjestilo na potrebe tržišta i materijalnih vrijednosti. Time je zanemarena procesualnost i stvaranje novih vrijednosti, na taj je način zanemaren i razvoj kulturnog, simboličkog i društvenog kapitala. Situacija vezana za dostupnost i pristup kulturnom kapitalu postaje još složenija kada se radi o mladima s ruralnih područja, kakvo je i područje cjelokupne Ličko-senjske županije, pa tako i Grada Gospića. Pristup mladih kulturnim i umjetničkim programima može biti olakšan određenim mjerama državnih institucija kao što su primjerice subvencioniranje ulaznica, organiziranih grupnih posjeta, slobodnog i besplatnog pristupa kulturnim događajima i institucijama. Grad Gospić osigurat će besplatan (i/ili subvencionirani) ulaz na kazališne predstave, koncerte ozbiljne glazbe i ostala kulturna i umjetnička zbivanja koja se događaju u Pučkom otvorenom učilištu dr. Ante Starčević u Gospiću. Suradnja po tom pitanju ostvarit će se i s Muzejom Like Gospić te Memorijalnim centrom Nikola Tesla. Grad će također jednom godišnje organizirati (subvencionirati) grupni posjet Hrvatskom narodnom kazalištu (Zagreb, Rijeka ili Split) za sve mlade u skupini od 15 do 19 godina (učenici). Obzirom na to da je Gospić, zbog nedostatka određenih kulturnih sadržaja, izložen utjecaju visokokomercijalne ponude kulture pukog konzumerizma, planira se poticanje mladih na aktivno sudjelovanje u kreiranju kulturnih sadržaja. Svijetli primjer kojeg će Grad i dalje podržavati jest (ponovno osnovano) amatersko kazalište. Bilo bi poželjno da se osnuje i amatersko kazalište mladih čiji rad bi Grad podržao. Grad duži niz godina financira gospićku ljetnu rock scenu koja je također dostupna mladim glazbenicima. Valja spomenuti i osnovani foto-klub, u kojem su mladi također pronašli svoje mjesto, a kojeg će Grad također

podržavati kao jedan od oblika kvalitetnog okupljanja mladih. Ovdje bi također jednu od ključnih uloga mogle imati udruge i klubovi za mlade.

Valja istaknuti kako kulturne ustanove koje djeluju na području Grada Gospića svojim aktivnostima koje provode duži niz godina sasvim pristaju uz preporuke iz Programa za mlade. Ovdje će biti ukratko prikazane njihove aktivnosti, odnosno mogućnosti koje pružaju mladima.

Gradske ustanove koje svojom djelatnošću podržavaju Program za mlade Grada Gospića:

1. Pučko otvoreno učilište dr. Ante Starčević Gospić

- Dugi niz godina uspješno uključuje mlade ljude u različite oblike djelatnosti
- Afirmira pozitivan stav prema svim oblicima kulturnog i svakog drugog sadržaja
- Pruža mladima Grada Gospića uvid u suvremenu sliku koncertno – kazališnog repertoara kroz ugošćavanje eminentnih kazališnih kuća iz Hrvatske, uključujući i sadržaje namijenjene najmlađima; glazbene, plesne i druge primjerene sadržaje
- Ciljanim edukativnim radionicama na različite teme mlade uvode u svijet znanja i učenja

Djelatnosti Pučkog otvorenog učilišta dr. Ante Starčević Gospić koje su dostupne mladima:

- Tamburaški sastav
- Gradska limena glazba – interna glazbena škola i uključenje u orkestar
- Mažoretkinje
- Folklorni ansambl
- Njegovanje i očuvanje tradicijskih zanata
- Amatersko kazalište

2. Samostalna narodna knjižnica Gospić

- Razvijanje čitateljske publike među mladima i poticanje interesa za čitanje
- Upriličenje tematski različitih književnih večeri – domaći i drugi autori čija su djela zanimljiva i primamljiva ovoj ciljnoj skupini i njihovim sklonostima
- Uključenje u važnije državne projekte koji su inicirani u knjižničarskoj djelatnosti
- „Čitajmo za vas, čitajmo s vama“ (Agencija za odgoj i obrazovanje)
- Umjetnost i kultura u vrtiću i školi („Ruksak pun kulture“, Ministarstvo kulture)

- Radionice kreativnog pisanja
- Snimanja tradicijskih i televizijskih emisija prema zadanim predlošcima
- Obilježavanje značajnih datuma: događanja poput Noći muzeja, Noći knjige, Dana materinjega jezika te suradnja s ostalim gradskim institucijama
- Aktivno uključenje u projekte, radionice, edukacije i sl.

3. Muzej Like Gospić

- Poticanje, njegovanje i razvijanje likovnog izričaja
- Poticanje mladih domaćih umjetnika u smislu organiziranja izložbi kao i kreativnih radionica, uključujući i pripadajuće edukacijske sadržaje
- Upoznavanje s arheološkom i etnografskom baštinom
- Izdavačka djelatnost
- Suradnja s Memorijalnim centrom Nikola Tesla uključujući sve mogućnosti koje Memorijalni centar nudi

4. Kulturno-informativni centar Gospić

- Izložbe, predavanja, tematske večeri, glazbene večeri, prezentacije, različiti oblici druženja (multimedijski karakter)

VII. MLADI U EUROPSKOM I GLOBALNOM OKRUŽENJU

Unutar ovog posljednjeg poglavlja Programa za mlade Grada Gospića osvrnut ćemo se na temu mobilnosti mladih, koja je u prijašnjim nacionalnim programima za mlade bila definirana kao obrazovna, kulturna i turistička pokretljivost mladih te njihovo uključivanje u međunarodnu suradnju i razmjenu. Iz navedenog valja izdvojiti turističku pokretljivost mladih. Takav oblik turizma bilo bi potrebno, osobito u ovo recesijsko vrijeme, shvatiti kao realan ekonomski potencijal koji se očituje kroz mogućnosti kao što su smanjenje sezonalnosti turističke potražnje, otvaranje novih radnih mjesta i samozapošljavanje te socio-ekonomska revitalizacija ekonomski nerazvijenih područja. U tom pogledu Grad Gospić planira organizirati i subvencionirati (najprije) jednodnevne izlete za mlade (naglasak na skupinu 15 do 19 godina) u cilju povećanja socijalne kohezije mladih iz svih gospićkih srednjoškolskih usmjerenja. Također se planira uključenost mladih iz ugroženih društvenih slojeva (iz obitelji primatelja socijalne pomoći) kojima će Grad izlet financirati u potpunosti.

Izletne ture najprije bi se odnosile na upoznavanje kulturnih i prirodnih znamenitosti Ličko-senjske županije (npr. tvrđava Nehaj u Senju, NP Plitvička jezera). Višednevni i izleti izvan Županije (ali unutar Hrvatske, ponajprije u gradove prijatelje Grada Gospića, kao što su primjerice Rovinj i Vrgorac) organizirali bi se u skladu s povećanjem gradskog proračuna. Izleti bi bili organizirani u razdobljima van glavne sezone čime bi se potpomoglo i turističkim destinacijama koje će biti posjećene.

Ovdje je još važno istaknuti mogućnosti koje pruža europski projekt pod nazivom Europska iskaznica za mlade. To je instrument koji kombinira informiranost mladih s uslugama i sadržajima međunarodnih organizacija koje djeluju na području mobilnosti mladih i mogućnostima programa Europske unije koji su usmjereni na razvoj turističke i obrazovne mobilnosti mladih. Te su međunarodne organizacije sljedeće: Leonardo da Vinci, Erasmus, Youth in Action, EVS, Europe Direct, ERYA, EYCA, Hostelling International).

S pojedinima od navedenih organizacija suradnja bi mogla biti uspostavljena uz pomoć Veleučilišta Nikola Tesla te Odjela za nastavničke studije u Gospiću.

U ovom je dokumentu važno nabrojiti i neke hrvatske te europske organizacije, tijela i instrumente koji su namijenjene mladima:

1. Savjet za mlade Vlade Republike Hrvatske

http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/mladi/savjet_za_mlade_vlade_republike_hrvatske

2. Nacionalno vijeće učenika RH

<http://nvurh.skole.hr/>

3. Hrvatska mreža volonterskih centara

www.hmvc.net

4. Mreža mladih Hrvatske

<http://www.mmh.hr/hr>

5. Europski parlament mladih (European Youth Parliament)

<http://eyp.org/>

6. Odjel za mlade Vijeća Europe (Council of Europe Youth)

http://www.coe.int/t/dg4/youth/CoE_youth/CoE_and_young_people_en.asp

7. Svjetski savez mladih (World Youth Alliance)

<http://www.worldyouthalliance.org/>

U nadi da će mladi Grada Gospića odlučiti osnovati udruhu navodimo internet stranicu na kojoj se nalazi Vodič za osnivanje udruge:

http://zaklada.civilnodrustvo.hr/upload/File/hr/izdavastvo/digitalna_zbirka/vodic_za_osnivanje_udruge.pdf

Zaključna razmatranja i sažetak Programa

Vodeći se premisom da su upravo mladi važan društveni resurs i nositelji poželjne budućnosti, ovaj je Program strukturiran s ciljem da se mladima osiguraju primjereniji društveni uvjeti te da im se omogući lakša integracija u društvo na lokalnoj razini. Mladi Grada Gospića suočavaju se sa sličnim problemima kao i oni u ostatku Hrvatske, međutim, ovdje su dodatno naglašeni depopulacijski procesi. Mladi u dobnoj skupini od 15 do 29 godina na prostoru Grada Gospića čine 18,2 % ukupnoga stanovništva, što na razini Hrvatske ne odstupa značajnije od prosjeka. Ipak, potrebne su brojne višeslojne mjere da bi se spriječilo daljnje demografsko starenje na području Grada Gospića. Zbog tog Program sadrži usmjerene korake koji bi mogli pomoći u sprječavanju smanjivanja demografskog potencijala. Program direktno i indirektno stavlja naglasak na obrazovanje u smislu svojevrsnog *modus vivendi* kojeg je tek potrebno oblikovati. U tom je oblikovanju potrebno uskladiti i povezati političko-upravne, gospodarske, obrazovne i kulturne institucije koje bi sinergijskim koracima nastojale stimulativno djelovati na mlade, posebice na ciljanu skupinu od 15 do 19 godina. Pravovremena informiranost i određeni edukativni poticaji i sadržaji iz godišnjih aktivnosti Programa pomoći će učenicima i budućim studentima u njihovoj potpunoj intelektualnoj afirmaciji u društvu i mogućem zaposlenju. Naglasak ovih mjera bit će na usmjeravanju budućih akademskih građana pri upisivanju deficitarnih zanimanja jer bi te mjere pomogle u otvaranju radnih mjesta i samozapošljavanju, te socio-ekonomskoj revitalizaciji. Važni koraci za mlade Grada Gospića jesu i oni koji teže prema progresivnijem umrežavanju postojećih institucija na području Grada Gospića kao i civilnih udruga koje djeluju s ciljem obogaćivanja kulturnih, umjetničkih i društvenih događaja. Grad Gospić, kao nositelj Programa, uzima za osnovni cilj uključivanje i afirmaciju mladih u vlastitoj sredini. Pravovremenim izvršavanjem koraka iz ovog Programa ostvarit će se navedeni cilj.

Ovdje je potrebno iznijeti osnovne smjernice provedbe Programa, sukladno Nacionalnom programu za mlade 2014. – 2017.

Unutar prvog poglavlja *Obrazovanje, profesionalno osposobljavanje i usavršavanje u kontekstu cjeloživotnog učenja* potrebno je istaknuti važnost suradnje Grada Gospića i nadležnih institucija i to na sljedeći način:

- Grad Gospić predložit će zajedničku suradnju za edukaciju mladih:
 - predavanja i edukacija mladih na temu ekološke osviještenosti,
 - predavanja i edukacija mladih na temu nasilja,
 - predavanja i edukacija mladih na temu građanskih prava i obveza,

- predavanja i edukacija mladih na temu odabira zanimanja i daljnjeg školovanja.

Drugo poglavlje Programa *Zapošljavanje i poduzetništvo* naglasak stavlja na suradnju i umrežavanje institucija čija je zajednička misija pomoć mladima:

- upoznavanje učenika osnovnih i srednjih škola s računalnim programom „Moj izbor“ koji sadrži opis 350 zanimanja – suradnja sa Hrvatskom zavodom za zapošljavanje (ispostava Gospić);
- savjetovanje učenika četverogodišnjih srednjih škola o mogućnostima studiranja na sveučilištima i veleučilištima u Hrvatskoj i u EU – suradnja s Institutom društvenih znanosti Ivo Pilar (Područni centar Gospić);
- usmjeravanje mladih prema deficitarnim zanimanjima (obrtnička srednjoškolska usmjerenja) – suradnja s udruženjima obrtnika i poduzetnika.

Treće poglavlje *Socijalna zaštita i uključivanje* donosi sljedeće smjernice:

- provedba istraživanja o skupinama mladih koji su izloženi najvećim rizicima od socijalne isključenosti unutar lokalnih zajednica, pri čemu bi se posebna pažnja posvetila mladima iz ruralnih (teže dostupnih i/ili izoliranih) sredina;
- praćenje stanja mladih, u suradnji s nadležnim institucijama, koji su socijalno ugroženi s naglaskom na njihovu integraciju u lokalnu zajednicu;
- osnivanje i aktivno djelovanje udruga civilnog društva (Grad Gospić takvim udrugama nudi svu potrebnu administrativnu pomoć);
- razvijanje sustava potpora mladima u riziku od socijalne isključenosti (uz pomoć stručnih školskih službi) – Grad Gospić ima u planu stipendirati mlade ljude koji su u riziku od socijalne isključenosti i siromaštva; Program stipendija za socijalno ugrožene načelno bi se odnosio na socijalno ugrožene mlade koji su upisali deficitarno zanimanje (srednjoškolsko ili fakultetsko).

Četvrto poglavlje *Zdravlje i zdravstvena zaštita* naglasak stavlja na:

- prevencija rizičnih i društveno neprihvatljivih ponašanja – suradnja Grada i nadležnih institucija (škole, Zavod za javno zdravstvo, Policija);
- usvajanje pravila zdravog načina života – suradnja s planinarskim društvima, sportskim udrugama, liječnicima, nutricionistima;
- zaštita reproduktivnog zdravlja – suradnja sa Zavodom za javno zdravstvo;

- sprječavanje rodno-uvjetovanog nasilja – suradnja s Institutom društvenih znanosti Ivo Pilar i Odjelom za nastavničke studije u Gospiću;
- otvaranje polivalentnog savjetovališta za mlade pri gospićkom Zavodu za javno zdravstvo kojeg bi financirala jedinica lokalne samouprave;
- mogućnost osnivanja udruge civilnog društva koja bi preuzela savjetovanje mladih o zdravim načinima života, prehrani, nenasilju itd.

Peto poglavlje *Aktivno sudjelovanje mladih u društvu* apelira na potrebu osnivanja:

- klubova i centara za mlade kao autonomnih prostora koje vode mladi za mlade;
- osiguravanje materijalnih preduvjeta za slobodan, kreativan i socijalno angažiran rad mladih – načelo supsidijarnosti, gdje će se aktivno sudjelovanje mladih u društvu i njihova politička participacija prepustiti mladima.

Šesto poglavlje *Kultura i mladi* donosi konkretne mjere:

- osiguranje besplatnog (i/ili subvencioniranog) ulaza na kazališne predstave, koncerte ozbiljne glazbe i ostala kulturna i umjetnička zbivanja koja se događaju u Pučkom otvorenom učilištu dr. Ante Starčević u Gospiću;
- istovjetna suradnja sa Muzejom Like Gospić, te Memorijalnim centrom Nikola Tesla (kao što je navedeno u prethodnoj točki).
- organiziranje (subvencioniranje) grupnih posjeta Hrvatskom narodnom kazalištu (Zagreb, Rijeka ili Split) za sve mlade u skupini od 15 do 19 godina (učenici);
- osnivanje amaterskog kazališta mladih čiji rad bi Grad podržao.

Sedmo poglavlje *Mladi u europskom i globalnom okruženju* donosi sljedeće mjere i aktivnosti:

- organiziranje i subvencioniranje (najprije) jednodnevnih izleta za mlade (naglasak na skupinu od 15 do 19 godina) u cilju povećanja socijalne kohezije mladih iz svih gospićkih srednjoškolskih usmjerenja – izletne ture najprije bi se odnosile na upoznavanje kulturnih i prirodnih znamenitosti Ličko-senjske županije (npr. tvrđava Nehaj u Senju, NP Plitvička jezera) te kasnije u skladu s dostupnim sredstvima višednevne izlete izvan Županije.

Ovim dokumentom Grad Gospić slijedi preporuke jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave Nacionalnog programa za mlade koji nalaže sljedeće:

- uključivanje Savjeta mladih,
- osiguravanje odgovarajućih prostora za mlade,
- iniciranje akcija i podupiranje mladih te sukladno mogućnostima (su)financiranje,
- pomoć kod osnivanja i rada udruga, klubova, inicijativa i neformalnih skupina te pomoć u njihovu radu i aktivnostima,
- Grad Gospić će omogućiti dostupnost medijskog prostora mladima, prvenstveno putem Radio Gospića,
- Grad Gospić će posebno uzeti u obzir mlade s invaliditetom, kako bi im pristup navedenim akcijama bio što dostupniji.

Program za mlade Grada Gospića napisali:

dr. sc. Anita Bušljeta Tonković, v.r.

dr. sc. Ivan Brlić, v.r.

Nikola Šimunić, mag. geogr., v.r.

